

УДК 796.323.2(477)

КАЗНАЧЕСЬ В. М.,

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-5654-5219>;

ПАВЛОВ Р. В.,

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0289-4186>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ІГРОВИХ ВИДІВ СПОРТУ

В роботі проаналізовано значення ігрових видів спорту, зокрема, баскетболу та футболу при підготовці поліцейських у закладах вищої освіти, встановлено, що залучення курсантів до ігрових видів спорту сприяє виконанню багатьох завдань при підготовці кваліфікованих працівників поліції.

Ключові слова: баскетбол, футбол, підготовка поліцейських, освітній процес, заклад вищої освіти.

В умовах реформування сучасного суспільства, євроінтеграційного напрямку розвитку України, особливого значення набувають питання укріплення фізичного та духовного здоров'я людини, формування здорового способу життя, реалізації індивідуальності особистості. В період навчання у закладах вищої освіти розкриваються здібності та задатки курсантів, відбувається найбільш активний розвиток моральних та естетичних якостей, становлення та стабілізація характеру та інтересів особи.

Повсякчас, сучасне суспільство вимагає від працівника поліції високого рівня фізичної культури, освіченості, здатності до самоосвіти та самовдосконалення, уміння застосовувати свої уміння та навички в різних сферах правоохоронної діяльності, що об'єктивно потребує переосмислення існуючої системи підготовки кадрів для поліції [1, с. 5].

Сьогодення висуває кардинально нові вимоги і до процесу фізичної підготовки поліцейських. Вона має бути гнучкою, розгалуженою, варіативною, здатною задовольнити потреби працівників саме в тих сферах, при виконанні спеціальних завдань, що відповідають викликам часу.

Фізична культура і спорт не тільки є засобами зміцнення здоров'я курсанта, його фізичного вдосконалення, однією з форм проведення дозвілля, засобом підвищення соціальної активності, але і істотно впливають на інші сторони людського життя: на трудову діяльність, моральні та інтелектуальні якості; на процес самопізнання і самовдосконалення, на формування волі. У процесі фізичного виховання формування психічних властивостей курсанта, студента відбувається шляхом моделювання життєвих ситуацій, «програти» які можна за допомогою фізичних вправ, спортивних і особливо ігрових моментів. Цілком очевидно, що, займаючись спортом, людина в першу чергу вдосконалює і зміцнює свій організм, своє тіло, свою здатність керувати рухами.

На сьогодні при здійсненні своїх безпосередніх обов'язків поліцейським доводиться долати чималі фізичні і емоційні навантаження, бути готовими рішуче і вміло в будь-який час припинити протиправні діяння. А для успішного виконання всіх поставлених завдань необхідно мати гарну спортивну форму та володіти певними навичками. Вироблення відповідних якостей у особового складу органів внутрішніх справ досягається, в основному, шляхом систематичних занять фізичною підготовкою. До фізичної підготовки належить комплекс силових вправ, легкоатлетичні дисципліни, бойові прийоми боротьби, а також ігрові види спорту, зокрема, баскетбол, футбол, волейбол.

Для реалізації зазначених завдань суттєвим є залучення курсантів (студентів) на заняттях із фізичного виховання до ігрової діяльності. Саме в ігровій діяльності об'єктивно поєднуються два дуже важливих фактори: з одного боку, курсанти (студенти) включаються в практичну діяльність, розвиваються фізично, звикають самостійно діяти, з іншого боку – отримують моральне і естетичне задоволення від цієї діяльності, поглиблюють пізнання навколишнього середовища. Все це в кінцевому підсумку сприяє вихованню особистості в цілому. Таким чином, гра є одним з комплексних засобів виховання. Вона спрямована на всебічну фізичну підготовленість, вдосконалення функцій організму, рис характеру. тощо

Одним з найпопулярніших видів спортивних ігор є баскетбол та футбол. Ці види спорту мають багато шанувальників як серед тих, хто займався раніше і захоплюється зараз, так і серед людей, яким подобається баскетбол та футбол за динамічність, азарт спортивної боротьби конкуруючих команд, легкість та невимушеність володіння гравцями м'ячем при виконанні прийомів гри в складних ігрових ситуаціях [1, с. 7].

Баскетбол та футбол сприяють вихованню почуття колективізму, наполегливості, рішучості, цілеспрямованості, уваги і швидкості мислення; здатності управляти своїми емоціями, вдосконаленню основних фізичних якостей. Для співробітника поліції ці якості є далеко не останніми для успішного виконання покладених на них завдань.

Сучасним ігровим видам спорту притаманна висока рухова активність спортсменів. Значимо, що саме майбутній працівник поліції потребує високого рівня загальної витривалості. У баскетболі та футболі фізичні якості умовно можна розділити на загальні і спеціальні.

Загальні - сила, швидкість, витривалість, спритність. На цій базі розвиваються спеціальні фізичні якості, необхідні для гри: "вибухова" сила, швидкість переміщення, ігрова витривалість, акробатична спритність. Варто відмітити, що ігрові види спорту розвивають ще і високу рухливість нервових процесів. Спритність дає можливість швидко орієнтуватися в ситуаціях, що постійно змінюються, швидко переходити від одних дій до інших. Зайняття баскетболом та футболом допомагають особі підвищувати працездатність організму в цілому, він отримує різноманітний фізичний розвиток, зміцнює опорно-руховий апарат. Ігрові види спорту неодмінно сприяють підвищенню психологічної підготовленості, створюють умови для активного відпочинку в період навантажень. Таким чином, баскетбол та футбол, безперечно, розвивають людину, проте не лише фізично, але і розумово.

Аналіз наукових досліджень свідчить про доцільність використання ігрових видів спорту під час підготовки фахівців у закладах вищої освіти, зокрема, поліцейських. Адже, баскетбол та футбол, як найбільш розповсюджені види спорту у світі, сприяють виконанню багатьох завдань при підготовці кваліфікованих працівників поліції [2, с. 17].

Баскетбол, саме той вид спорту, який розвиває у людини безліч різних рухових здібностей. В процесі гри в баскетбол, розвиваються рухові (фізичні) здібності: швидкісні; швидкісно-силові (ривки, стрибки з м'ячем і без м'яча, кидки і передачі); витривалість (тривале виконання вправ з м'ячем і без м'яча з різною, часто з високою швидкістю) [3, с. 37].

Система фізичних вправ, заснованих на баскетболі, також робить багатобічний вплив на розвиток психічних процесів в організмі курсанта (студента). Баскетбол покращує сприйняття, увагу, пам'ять, розвиває уяву і мислення, що є основою для якісного сприйняття і дотримання правил, і умов як самих вправ, так і гри, узгодження дій як індивідуального гравця, так і всіх команди в цілому. Спеціально підібрані ігрові вправи, що виконуються індивідуально, в двійках, трійках, командах, рухливі ігри та завдання з м'ячем створюють необмежені можливості для розвитку, перш за все координаційних здібностей (орієнтування в просторі, швидкість реакції і перестроювання рухових дій, точність диференціювання і оцінювання просторових, силових і часових параметрів рухів, здатність до узгодження окремих рухів в цілісні комбінації). Особливістю спортивної гри баскетбол є миттєва зміна ситуацій, орієнтування в складній руховій діяльності, виконання різноманітної діяльності, виконання різноманітних рухових дій з м'ячем і без м'яча. Під час гри кожен гравець, з огляду на зміну ігрової обстановки, самостійно визначає, які дії необхідно виконати, а також прийняти рішення, коли і як діяти. Такі дії сприяють вихованню в гравців творчої ініціативи. Також слід пам'ятати про те, що на відміну від усіх командних видів спорту баскетбол дає можливість показати індивідуальні здібності кожного гравця, а також іноді дає можливість самостійно вирішити результат гри.

Таким чином на сьогодні в системі фізичного виховання такі ігрові види спорту як баскетбол та футбол набули великої популярності через економічну доступність гри, високу емоційність, великий видовищний ефект і найголовніше, що ця гра сприятливо впливає на організм людини. У багатьох випадках ігрові моменти допомагають моделювати життєві ситуації, що виникають в практичній діяльності поліцейського, а вихована при грі звичка дотримуватись встановлених норм і правил поведінки, бути працьовитим, дисциплінованим знаходять свою реалізацію та затребуваність у професійній діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Аркуша А. О., Королінська С. В. Основи техніко-тактичної підготовки в баскетболі : навч. посіб. Харків, 2013. 103 с.
2. Защук С. Г., Ивчатова Т. В. Баскетбол в физическом воспитании студентов нефизкультурных вузов. *Педагогика, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2009. № 5. С. 69–72.
3. Волков О., Волошин А. Вершини українського баскетболу. Київ, 2010. 72 с.

Отримано 20.04.2021